

БЎЛАЖАК ТАСВИРИЙ САНЪАТ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИ ИННОВАЦИОН-ПЕДАГОГИК ФАОЛИЯТГА ТАЙЁРЛАШ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Амонова Заифа Усмоновна

Навоий давлат педагогика институти Тасвирий санъат ва муҳандислик графикаси таълим йўналиши 2-босқич магистранти

Аннотация: Ушбу мақолада бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини инновацион фаолиятга тизимли, рефлексив-фаолиятли ва индивидуал-ижодий ёндашув асосида тайёрлаш мазмун моҳияти ҳамда инновацион фаолиятни амалга ошириш босқичлари ёритиб берилган.

Таянч сўзлар: инновация, инновацион жараён, инновацион фаолият, тасвирий санъат, тизимли ёндашув, рефлексив фаолиятли ёндашув, индивидуал иждодий ёндашув, инновацион муҳит.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА К ИННОВАЦИОННОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Амонова Заифа Усмоновна

Навоийский государственный педагогический институт, 2 курс магистр изобразительного искусства и инженерной графики

Аннотация: В статье раскрыта сущность содержания подготовки будущих учителей изобразительного искусства на основе системного рефлексивно-деятельностного и индивидуально-творческого подхода к инновационной деятельности, а также этапы реализации инновационной деятельности.

Ключевые слова: инновация, инновационный процесс, инновационная деятельность, изобразительное искусство, системный подход, рефлексивно-деятельностный подход, индивидуальный творческий подход, инновационная среда.

IMPROVING THE SYSTEM OF PREPARATION OF FUTURE FINE ART TEACHERS FOR INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITY

Amonova Zarifa Usmononva

Navoi State Pedagogical Institute, 2nd year Master of Fine Arts and Engineering Graphics

Abstract: This article describes the essence of the content of the training of future teachers of fine arts on the basis of a systematic, reflexive-activity and individual-creative approach to innovative activities, as well as the stages of implementation of innovative activities.

Key words: innovation, innovative process, innovative activity, fine arts, systemic approach, reflexive activity approach, individual creative approach, innovative environment.

Кириш. Жамиятимизда иқтисодий-ижтимоий, сиёсий, маданий соҳаларда бўлаётган ўзгаришлар келажакда мамлакатимизнинг интеллектуал имкониятларини белгилаб берувчи ва уни ривожлантиришнинг асосий шарти ҳисобланган таълим тизимига ҳам боғлиқ эканлигини ҳисобга олиш керак. Шу билан бирга интеллектуал салоҳиятнинг ўсиши, сифат даражасида ривожлантириш нафақат таълим

самарадорлигининг ошишига, шу соҳадаги тизим такомиллашувига ўз таъсирини ўтказибгина қолмай, балки мазкур ижтимоий тизимнинг барча соҳаларини ўсишига ҳам сезиларли даражада таъсир этади. Жамиятнинг ҳозирги ривожланиш даражаси таълим олувчиларда келажакни режалаштириш қобилияти, келажак учун жавобгарлик ҳисси, ўзига ва ўз касбий қобилиятларига ишончни шакллантиришга қодир бўлган янги таълим тизими – “Инновацион таълим”ни талаб қилапти. Ҳозирда республикамизда иқтисодий ривожланишнинг глобаллашуви шароитида давлатнинг рақобатбардошлиги унинг мавжуд илмий-техникавий салоҳиятдан тўлақонли фойдаланиш, инновацияларни иқтисодиётгагина эмас, балки таълимнинг барча турларида ҳам самарали жорий этиш имкониятлари билан бевосита боғлиқ. Буларнинг барчаси мутахассисларнинг янгича типги – инновацион фикрлаш услубига эга бўлган рақобатбардош кадрлар пайдо бўлганини тасдиқлайди.

Асосий қисм. Инновация -(логинча innovation-янгилик киритиш)[1-2] ёндашув гоёси таълим мазмуни ва натижаларининг шахсга йўналганлиги, таълим мазмуни, шакл, метод ва воситаларини фан ва техниканинг сўнги ютуқлари, илғор тажрибалар, замонавий методикалар билан уйғунлаштиришга қаратилганлиги билан анъанавий таълимдан фарқ қилади. Кенг маънода инновация сўзи мавжуд билимлардан фойдаланишнинг янги усулини билдиради.

Инновацион жараён - янгиликни киритилиши ва шарт-шароитлари, тизимини янги шароитларга кўрсаткичларга муваффақиятли ўтишни таъминловчи ўзгаришлар. Инновацион ўзгаришларга тайёргарлик кўриш ва уни амалиётга киритиш жараёни.

Инновацион фаолият – янги ижтимоий талаблар билан анъанавий меъёрларнинг мос келмаслиги. Амалиётнинг янгиланаётган меъёрларни мавжуд меъёрлар билан тўқнашуви натижасида вужудга келган мажмуали муоммаларни ечишига қаратилган фаолият.(В.И.Слоботчиков)[3-4].

Демак, бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини касбий тайёрлашда тасвирий санъатдаги мавжуд қонун-қоидалар асосида инновацион-фаолиятга тайёрлаш тизимини такомиллаштириш ниҳоятда муҳимдир.

Педагогнинг инновацион фаолияти - ўз ичига янгиликни таҳлил қилиш ва унга баҳо бериш, келгусидаги ҳаракатларнинг мақсади ва концепциясини шакллантириш. Ушбу режани амалга ошириш ва таҳлил қилиш, самарадорликка баҳо беришни қамраб олади.[5] Демак, ўқитувчи, янги педагогик технологиялар, назариялар, концепциялар муаллифи, тадқиқотчи, фойдаланувчи ва тарғиботчи сифатида намоён бўлади.

Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларининг ўз фанига оид янгиликлар, охириги қабул қилинган ўқув меъёрий ҳужжатлар билан мунтазам танишиб бориши ҳамда иш ҳужжатларини шулар асосида юриштириш келажакда таълим муасасасидаги инновацион фаолиятга бериладиган баҳо мезонларидан бири ҳисобланади. Амалиётда инновацион педагогик жараёнларнинг характери қуйидагилар билан белгиланади: - олинган натижалар мазмуни; - татбиқ этилаётган таклифларнинг янгилик даражаси; - амалиётчиларнинг инновацион педагогик фаолиятга тайёрлиги.

Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини инновацион педагогик фаолиятга тайёрлаш тизимли, рефлексив-фаолиятли ва индивидуал-ижодий ёндашув асосида олиб борилади. Тизимли ёндашув нуқтаи назаридан педагогик таълимнинг барча бўлимлари инновацион педагогик фаолиятнинг барча компонентларини максимал рағбатлантириши лозим. Рефлексив-фаолиятли ёндашувни амалга оширишда бўлажак

тасвирий санъат ўқитувчисининг ўз фаолиятига нисбатан фаол тадқиқотчилик позициясига ўтиш қобилиятини ривожлантириш назарда тутилади. Индивидуал-ижодий ёндашув бўлажак тасвирий санъат ўқитувчисининг ижодий индивидуалликни аниқлаш ва шакллантириш ҳамда инновацион педагогик жараёнларни англашни таъминлайдиган шахсий босқичга чиқаради.

Бугунги кунда бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини инновацион педагогик фаолиятга тайёрлаш тизимини такомиллаштиришнинг асосий омилларидан бири ўқитувчилар педагогик фаолиятининг индивидуаллигини ривожлантириш ҳисобланади, яъни янгиликларни ўзлаштириш индивидуал шахсий босқичда амалга оширилади.

Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларининг инновацион педагогик фаолиятга тайёрлаш тизимининг такомиллаштириш қуйидаги босқичларда амалга оширилиши мақсадга мувофиқ саналади;

-ўқитувчининг ижодий индивидуаллигини ривожлантириш босқичи-бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларда ижодий педагогик вазифаларни аниқлаш, таҳлил қилиш ва ечимини топиш қобилиятини ривожлантириш, шунингдек тасвирий санъатга доир ижодий изланувчанлигини ривожлантириш, соҳага доир эгалланган билим ва кўникмаларни таълим жараёнига ижодий олиб ўтиш, таълим жараёнида юзага келган вазиятларни муқобил ечим усуллари кўллаш олиш, креатив фикрлашни ривожлантиришни назарда тутиш.

- илмий билиш, педагогик тадқиқот босқичи - бу босқичда инновацион педагогикага кириш методологияси асосларининг эгалланиши, уларни инновацион педагогика вужудга келишининг ижтимоий ва илмий замини, шарт-шароитлари, унинг асосий тушунчалари билан таништириш тушунилади.

- инновацион педагогик фаолият технологиясини ўзлаштириш босқичи, бу босқич тасвирий санъат соҳасига оид муаллифлик дастурларини яратишда иштирок этишни ташкил этиш, муаллифлик дастурларини мустақил тузиш методикасини ўзлаштириш, янгиликларнинг кейинчалик ривожланиши ҳамда янгиликларни таълим амалиётига татбиқ этишда кузатилаётган қийинчиликларни таҳлил этиш ва прогнозлаштиришни шакллантиришни назарда тутати.

- инновацияларни амалиётга жорий этиш босқичи, бу босқич тажриба майдончасида ўқитувчининг тасвирий санъат соҳасидаги янги амалий ишини ташкил этиш, тузатиш ишларини олиб бориш ҳамда тажриба натижаларини кузатишни ўз ичига олади. Мазкур босқичда ўқитувчида касбий фаолиятини ўзи таҳлил этиш малакаси ошади, янгиликларга нисбатан қарашлари, йўналишлари, муносабатлари ўзгаради, инновацион нуқтаи назари такомиллашади.

Педагогик жамоада қулай инновацион муҳитнинг мавжудлиги, яъни таълим муассасалари таълим жараёнига инновацияларни киритишни таъминлайдиган ташкилий, методик ва психологик характерга эга бўлган комплекс чора-тадбирларни ўзида мужассам этган белгиланган маънавий психологик муҳитнинг мавжудлиги ўқитувчининг янгиликларга “қаршилик қилиш” коэффицентини камайтиради, касбий фаолиятда пайдо бўлган стереотишларни енгиб ўтишга ёрдам беради.

Инновацион муҳит- Бу педагогик жамода, умуман таълим муассасида шундай ижодий, самимий дўстона шароит туғдириладики, унда ўқитувчи ўзини эркин хис қилади. Жамода ички интилиш моддий-маънавий қизиқиш юқори даражада бўлади. У муҳитда ўқитувчи ижодий фикр юритиш, интилишга тайёр бўлади.

Шундай экан, ўқитувчи ўз олдига қўйган вазифаларни ва ўзи таълим-тарбия бераётган ўқувчиларининг шахс ва индивидуал сифатларини таркиб топгиришда ўз устида тинимсиз изланиши, инновацион технологиялардан хабардор бўлиши ва уни фаол қўллашни уддалаши лозим. Ўқитувчи ўз фаолиятини инновацион ёндашув асосида ташкил қилар экан, бунда қуйидагиларга эътибор қаратиши мақсадга мувофиқ:

- ўз инновацион фаолияти жараёнида янги ижтимоий талабларнинг анъанавий меъёрларга мос келмаслиги ёки янги шаклланаётган ғояларнинг мавжуд ғояларни инкор этиши натижасида вужудга келадиган мажмуали муаммоларни ҳал этишга қаратиши;

- тасвирий санъат орқали ўқувчининг шахс сифатларини таркиб топгиришга йўналтирилган янгиликларни қўллашга тайёргарлиги;

- тасвирий санъат орқали болани индивидуал ривожлантириш жараёнида новатор педагоглар томонидан таклиф этилган педагогик янгиликларни қабул қилиши, новаторлик даражасига максимал ҳаракат қилиш;

- инновацион фаолиятнинг ажралмас қисми ҳисобланган ижодий коммуникатив қобилиятларининг ривожланиш йўллари излаб топиш.

Бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини инновацион фаолиятга тайёрлашни такомиллаштиришда ўқитувчининг ижодий фаолияти қуйидагилар билан тавсифландаи:

- ижобий мотивация, махсус ижодий йўналиш, қизиқиш, юқори ҳиссий кўтарилишни талаб қилади;

- маълум бир мақсад ва ҳиссий-мажозий характердаги вазифаларни махсус ижодий муносабатларни шакллантириш ва ривожлантиришни назарда тутати;

- визуал тасвирларга таяниши, мавзу ҳақида ғояларни шакллантиришни, тасвирланган нарсаларни таҳлил қилишни талаб қилади;

- ўқитувчи томонидан ишни бажариш техникасини намоён этишни, образ ҳақида ғояларни шакллантиришни талаб қилади;

- тўлақонли ижодий фаолият натижани ўзини ўзи баҳолашни назарда тутати.

Хулоса. Шундай қилиб, юқорида баён этилган фикрлар давлат талаб ва эҳтиёжларини инобатга олган ҳолда бўлажак тасвирий санъат ўқитувчиларини педагогларни инновацион педагогик фаолиятга тайёрлаш тизимини такомиллаштириш сифат ва самарадорлиги ҳамда рақобатбардошлигини ошириб боришга имкон яратади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Мирзиёев Ш.М Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. – Т.: Ўзбекистон, 2017
- 2.Мирзиёев Ш.М. Қонун устиворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
- 3.А. Х. Қосимов, А. М Аҳмадалиев. "Инновацион фаолият ва илғор педагогик технологиялар" –ўқув қўлланма. Т.:2006 й.
- 4.В.А.Сластинин, Л.С.Кедымова, «Педагогика», «Инновационная деятельность», М. Магистр 1997 г.
- 5.В.И. Загвезинский «Инновационные процессы в образовании и педагоги - чешская наука», Тюмень 1990 г.